



‘Als ik niet hoeft, zou ik een heleboel dingen niet doen. Ik wacht altijd met een ballet maken tot ik met mijn rug tegen de muur sta’



‘Die intimiteit van lichamen die bij elkaar zijn, leidt natuurlijk wel eens tot iets’

TED BRANDSEN (55)

Directeur van Het Nationale Ballet.
Op 16 augustus te zien op Lowlands.

HOOGMOED&IJDELHEID

‘Ik werk met mensen van 17 tot 40 jaar die er allemaal fantastisch uitzien en dat is soms wel moeilijk voor mijn ijdelheid. Als ik me in de studio omdraai en mezelf in de spiegel zie, schrik ik altijd. Ik denk eigenlijk nog steeds dat ik er hetzelfde uitzie als die dansers. Hoogmoed vind ik een van de grootste zonden. In mijn functie heb ik veel zeggenschap over mensen en carrières. Als de casting wordt gedaan, ben ik degene die moet zeggen: “Zij wel, zij niet.” Het gaat in overleg, maar ik geef het eindoordeel – en dat is niet altijd objectief. Je moet overtuigd zijn, maar ook bereid om daar vanaf te stappen en te luisteren naar anderen. Ik heb bij een auditie meegeemaakt dat iedereen een meisje noemde waar ik niets aan vond, maar uiteindelijk werd ze een van onze meest gewaardeerde solistes. Ik ben graag bereid om dingen anders te zien.’

GULZIGHEID&ONMATIGHEID

‘Ik rook al tien jaar niet meer, maar ik kon dat onmatig doen. Ik denk dat ongeveer 40% van de dansers rookt. Ik snap dat wel: je bent jong, je bent heel erg met je lichaam bezig en je te buiten gaan aan eten zit er voor een danser niet in. Maar je hebt wel stress en dan is roken natuurlijk heerlijk. Het heeft ook iets rebels. Dansers zijn geen sportmensen die zich alleen maar focussen op die halve seconde sneller; het gaat ook over wat je als mens van jezelf laat zien en wat je van het leven meemaakt. Daar hoort bij dat je soms foute dingen moet doen. De Poolse choreograaf Krzysztof Pastor zei wel eens: “Ted, it is time to destroy ourselves. We have to go drink and hit the bottom.” Soms moet je alles helemaal loslaten en heel ver gaan: je kunt het niet alleen op discipline en keurigheid doen.’

WOEDE&WRAAK

‘Ik ben gelijkmatig van temperament, maar ik word ongeduldig en kwaad als mensen geen verantwoordelijkheid nemen of hun best niet

doen. Woede is soms nodig om dingen vooruit te helpen; als iedereen alles maar goed vindt, verandert er ook niets. Soms moet je het niet pikken en met je vuist op tafel slaan, dan kan er weer iets nieuws gebeuren. Een bepaalde manier van agressie heb je nodig om peper in het leven te brengen. Maar woede als basistemperament vind ik vreselijk.’

JALOEZIE&AFGUNST

‘Ik kon vroeger erg jaloers zijn in relaties, maar dat kwam omdat ik niet goed werd behandeld. Ik ben van nature helemaal niet zo jaloers, maar door die niet zo gezonde relatie werd ik dat wel. Ik kreeg daardoor zo’n hekel aan mezelf, dat vond ik nog het ergste. Jaloezie speelt wel een rol in de danswereld, maar anders dan mensen vaak denken: het is niet alleen maar haat en nijd. Natuurlijk, soms wil je heel graag een rol en als iemand anders die krijgt, kan dat heel vervelend zijn. Het ligt er ook aan in welke fase van je carrière je verkeert: als je op het punt staat om door te breken en iemand anders gaat sneller, dan is dat soms moeilijk. Zelf heb ik er nooit zo’n last van gehad: ik was een late beginner en blij met alles wat ik kreeg. Ik kan wel eens jaloers zijn op balletgezelschappen in het buitenland waar het ogenschijnlijk makkelijker is om de zaal vol te krijgen. Ik had een Duitse collega die altijd zei: “Nou, ik hoeft het programma maar aan te kondigen, of het is uitverkocht. Gek hè?” Daar kan ik ontzettend afgunstig van worden, totdat ik laatst hoorde dat het daar ook niet altijd meer vol zit. En dan denk ik wel: zó. Vooral omdat-ie er altijd zo zelfgenoegzaam over was.’

HEBZUCHT&GIERIGHEID

‘Ik hou niet van gierigheid: een van de belangrijkste eigenschappen die je als kunstenaar moet hebben, is dat je genereus bent en dat je iets wilt toevoegen aan de wereld. Dansen gaat ook over delen: je doet het voor an-

dere mensen. Je kunt het sowieso niet in je eentje doen, je hebt andere mensen nodig om naar je te kijken en om getraind te worden. Het telt niet als je het thuis op de keukentafel doet.’

LUST&WELLUST

‘Aan dans zit een heel sensueel en erotisch aspect. Het zou stom zijn om dat te ontkennen, maar het is wat anders dan geiligheid. Als toeschouwer voel je als het ware iets door het lichaam van een ander: dat kan soms een heel sensuele en ook bijna erotische ervaring zijn. Je hebt natuurlijk te maken met mooie, jonge mensen en daar maak je bewust of onbewust gebruik van: als danser, maar ook als choreograaf. In dat lust opwekken bij een ander zit ook iets exhibitionistisch, al is het in een heel gesublimeerde vorm. Die intimiteit van lichamen die bij elkaar zijn, leidt natuurlijk wel eens tot iets. We deden ooit *Romeo en Julia* met Rudi van Dantzig, en vanaf de eerste toneelrepetitie was het duidelijk dat het bij de twee solisten meer knetterde dan het alleen op het toneel zou moeten knetteren. Ze hadden allebei al een andere relatie, ik was zelfs net op haar verlovingsfeest geweest, en ze wilden het allebei niet toelaten. Maar het is toch gebeurd en ze zijn nog steeds gelukkig samen.’

LUIHEID&GEMAKZUCHT

‘Ik dacht altijd dat ik best wel lui was: als ik niet hoeft, zou ik een heleboel dingen niet doen. Ik wacht altijd met een ballet maken totdat ik met mijn rug tegen de muur sta. Maar ik zorg wel steeds dat ik in zo’n situatie kom, dus ik ben misschien niet zo lui als ik zelf denk. Gemakzuchtige mensen vind ik de ergste die er zijn: ik vind dat je je best moet doen. We zijn hier op de wereld om er iets van te maken en het is al zo kort, dus doe wat met je leven. Wat het ook is en wat je ook kiest: doe je best! En dat geldt voor alles. Als je met mensen samen bent of je gaat een avond uit: ga niet chagrijnig zitten wezen, maar doe mee – dat is ook voor anderen leuk. Als je ongelukkig bent: doe er wat aan. Ergens iets van maken, iets nieuws neerzetten, met mensen samen iets opbouwen: ik vind dat het leukste wat er is.’ ■